

VLADIMÍROVI CLEMENTISOVI

V Košiciach dňa 30. apríla 1945

Redaktor Slovenskej jednoty pán Ján Čajak odovzdal mi pripojené informácie o dr. Jánovi Spišiakovi, bývalom vyslancovi SR v Budapešti, ktorý je t. č. zaistený sovietskymi úradmi a podľa mienky niektorých demokratických činiteľov, ako i podľa našej mienky, mal by byť prepustený, nakoľko svojou činnosťou účinne napomáhal veci nášho národného povstania. Sám som s dr. Spišiakom bol v styku. Osobne sme sa dohovorili o pomoci ilegálnym ľuďom a keď po páde Mussoliniho v r. 1943 sme uvažovali o tom, že pri prípadnom obsadení Slovenska sa postaví armáda i národ na odpor, požiadal som dr. Spišiaka, aby zistil, či by nám v takom prípade nehrozilo nebezpečenstvo z Maďarska, čo on ochotne urobil.

Pre všetky tieto okolnosti je dôvod, aby sa vláda za prepustenie dr. Spišiaka prihovorila a podľa svojich možností sa postarala o jeho prepustenie tým skôr, že dr. Spišiak i v budúcnosti bude môcť poskytnúť našej veci cenné služby.

Prosím, aby sa tieto udania uvážili a Ministerstvo zahraničných vecí podľa nich rozhodlo podniknúť príslušné kroky.

S úctou

L. Novomeský

Vladimír Clementis (1902—1952), jeden zo zakladateľov, neskoršie vedúci člen skupiny DAV a hlavný redaktor rovnomenného časopisu. Komunistický publicista, organizátor, advokát. Od roku 1935 poslanec za KSC. Po rozbití ČSR pracoval v emigrácii najprv vo Francúzsku, potom v Anglicku. Na poradách v Moskve (marec 1945) ho na žiadosť komunistických členov SNR vymenovali za štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí. Funkciu začal vykonávať po príchode do Košíc v polovici apríla. Od marca 1948 minister zahraničných vecí.

R. 1951 neoprávnene obvinený a zatknutý, r. 1952 odsúdený a popravený. R. 1963 rehabilitovaný.

Ján Čajak ml. (1897—1982), syn realistického prozaika J. Čajaka. Nar. sa v Petrovci a tu po štúdiách aj pôsobil ako stredoškolský profesor. Po okupácii Juhoslávie internovaný, potom žil pod polic. dozorom. Od r. 1942 redaktor týždenníka Slovenská jednota v Budapešti. Zapojil sa do ileg. protifaš. hnutia. Po oslobodení pôsobil naďalej v Budapešti ako prac. čs. MZV. Od r. 1949 pracoval v Bratislave ako redaktor a spisovateľ. Od r. 1972 zaslúžilý umelec.

JUDr. Ján Spišiak (1901—1981) pracoval po oslobodení spočiatku v Štátnej banke v Bratislave a čoskoro začal prednášať na Právnickej fakulte UK, ktorej docentom bol od r. 1939. V r. 1956 získal hodnosť DrSc., v r. 1965 sa stal univerzitným profesorom. O zameraní Spišiakovej činnosti v Budapešti sa možno čo-to dozvedieť z jeho spomienkových článkov: Maďarsko-poľský pomer cez vojnu (KŽ 1948, č. 5) a Diplomacia (tamže, č. 6 a 7).

